

Bu Takıları Kim Yaptı?

İster inanın ister inanmayın ama bu sayfalarda gördüğünüz takıları bir böceğin larvaları yapıyor. Bakın nasıl!

Bir laboratuvar düşünün. ABD’de bir evin garajında kurulmuş. Bu laboratuvarında büyükçe bir akvaryum var. Akvaryumun içinde şırl şırl akan derelerinkine benzer bir ortam oluşturulmuş. Bu akvaryumda bir tür su güvesinin larvaları yaşıyor. Kelebeklerle ve güvelerle akraba olan su güveleri, “evcikli böcekler” adı verilen bir böcek grubundan. Akvaryumdaki çalışkan larvalar, tıpkı doğada derelerin içindeyken yaptıkları gibi buldukları taş, dal parçası gibi malzemelerden kendilerine evcikler yapıyorlar. Evciklerini yaptıktan sonra da içine girerek, birkaç ay burada kalıyorlar.

Bu kolyelerin uç kısımlarını, evcikli böceklerin larvaları yapıyor. Kathy Stout, bu evcikleri kolye, küpe gibi takılara dönüştürüyor.

Bu süre boyunca başkalaşım geçirerek erginleşiyorlar. Erginleşen böcekler, evciklerinden çıkıp yüzerek akvaryumun dışına çıkıyorlar. Bu dönemde laboratuvarın kapıları açılıyor ve hepsi kendilerine eş aramak üzere doğaya geri dönüyorlar. Bu böceklerin evcikleri, doğadayken avcılardan korunmayı sağlıyor. Elbette laboratuvarında avcıları yok. Çünkü onlar buraya özenle taşınıp yerleştiriliyorlar ve doğal yaşam ortamlarına çok benzeyen bu akvaryumun içinde güvenli bir şekilde yaşıyorlar. Merak ettiniz herhalde! Onları kim, buraya getirmiş? Neden burada yaşıyorlar? İşte, bu soruların yanıtlarını e-posta aracılığıyla

Kathy Stout, larvaların yaptığı evcikleri kullanarak çeşitli takılar tasarlıyor. Takılarını kendisi de severek kullanıyor.

söyleşi yaptığımız, ABD’de yaşayan biyolog Kathy Stout’tan alıyoruz.

Kathy ve eşi Ben birer biyolog. Ben, sualtında yaşayan böcekler üzerinde çalışan bir araştırmacı

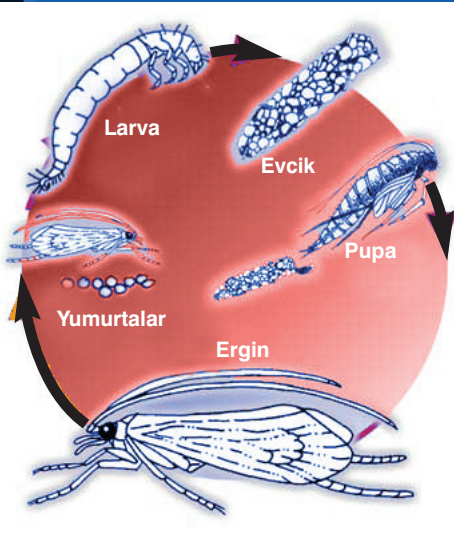
Bu, erginleşmiş evcikli bir böcek. Larva, evciğinin içinde yaklaşık 9 ay yaşıyor. Evcığının içindeyken başkalaşım geçirerek ergin bir böcek haline geliyor. Erginler, 2 – 4 hafta yaşıyorlar. Çiftleştikten ve yumurtalarını bıraktıktan sonra ölüyorlar. Evcikli böceklerin ülkemizde yaşayan türleri de var.

Bu fotoğrafta, yarı değerli bir taş olan turkuaz parçacıklarından yaptığı evciğin içindeki larvayı görüyorsunuz. Larvalar, bu taşları salgıladıkları ipekle yapıştırıyorlar. Larvanın yalnızca üst kısmı evciğinin dışında. Bu evcik, onun avcılarından gizlenmesini sağlıyor.

Evcikli Böceklerin Yaşam Döngüsü

Evcikli böceklerde erginler çiftleştikten sonra dişi, derenin yüzeyine gelerek yumurtalarını bırakıyor. Bu yumurtalar, dere tabanına çöküyor ve burada içlerinden larvalar çıkıyor. Larvalar, kendilerine evcikler yapıyorlar. Bu evcikler, onların avcılardan korunmalarını sağlıyor. Ayrıca pupa dönemini de evciklerinin içinde geçiriyorlar. Buradaki gelişimleri tamamlandıktan sonra ergin hale gelince evciklerinden dışarı çıkıyorlar. Ardından derenin dışına çıkıp kendilerine eş arıyorlar. Yaşam döngüleri bir yıl.

ve özellikle evcikli böceklerle ilgileniyor. Geçmişte bir gezi sırasında karşılaştığı bir arkadaşı, bu larvaların değersiz taşlardan yaptıkları evciklerden üretilmiş takılar armağan ediyor. Bu, Ben’in aklına larvaların yarı değerli ya da değerli taşlardan da evcikler yapabileceği fikrini getiriyor. Bu fikrini hemen Kathy’ye açıklıyor. Birlikte uğraşmaya başlıyorlar. Birkaç denemeden sonra yazımızın başında sözünü ettiğimiz akvaryum kuruluyor ve larvalar burada evciklerini üretmeye başlıyorlar. Larvalar, gelişimlerini tamamlayıp akvaryumdan ayrıldıklarında evcikleri geride kalıyor. Kathy de bunları kolye, küpe, iğne benzeri takılar yapmada kullanıyor. Kathy ve Ben, bu takılar sayesinde insanların evcikli böcekleri tanıdığını ve onların önemini kavradığını söylüyorlar.

Zuhal Özer